ΕΤΟΣ Δ΄. Ἐν Ἡρακλείῳ Κρήτης τῇ 20 Ἰουλίου 1914 ΑΡΙΘ. 187.

# ΠΟΙΜΗΝ

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΟΝ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΝ ΚΗΡΥΓΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ

ΥΠΟ ΤΗΣ ΕΝ ΚΡΗΤΗι ΟΡΘΟΔΟΞΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΔΑΠΑΝΗι ΤΩΝ ΜΟΝΑΣΤΗΡΙΑΚΩΝ ΤΑΜΕΙΩΝ ΚΡΗΤΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ



## Η ΚΥΡΙΑΚΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

### ΟΜΙΛΙΑ ΙΘ΄.

### ΤΟ ΤΡΙΤΟΝ ΑΙΤΗΜΑ

«*Γενηθήτω τὸ θέλημά Συυ*
» *ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς*».

Εἰς τὴν προηγουμένην ὁμιλίαν κατεδείξαμεν ποῖον εἶναι τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, ποῖον τὸ θέλημα τοῦ ἀνθρώπου καὶ πρὸς τούτοις ὅτι εἴμεθα ὑποχρεωμένοι νὰ κάμνωμεν οὐχὶ τὸ ἴδιον ἡμῶν θέλημα, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Σήμερον θὰ καταδείξωμεν τὸν τρόπον, δι᾿ οὗ δυνάμεθα νὰ μάθωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

Τίνι τρόπῳ δυνάμεθα νὰ γνωρίσωμεν, νὰ μάθωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ; Τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἔχει γίνει γνωστὸν εἰς ἡμᾶς κατὰ πολλοὺς τρόπους· 1) διὰ τῶν θείων Γραφῶν καὶ ἐξόχως διὰ τοῦ Ἱεροῦ Εὐαγγελίου. Ἐξ αὐτῶν μανθάνομεν ὅτι ὀφείλομεν νὰ πράττωμεν τὸ ἀγαθὸν καὶ νὰ ἀποφεύγωμεν τὸ κακὸν, ὅτι ἡ ἁμαρτία εἶναι ἡ καταστροφὴ ἡμῶν, ὅτι «*πολλοί εἰσι κλητοὶ, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί*», διότι ἐλάχιστοι εἶναι οἱ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἐκ τοῦ Εὐαγγελίου μανθάνομεν ὅτι οὐδόλως ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον, «*ἐὰν κερδίσῃ τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῇ » τὴν ψυχὴν αὐτοῦ*» ὅτι «*ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ βιάζεται καὶ οἱ βιασταὶ » ἁρπάζουσιν αὐτήν*», ὅτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν εἶναι ὁμοία μὲ πολύτιμον «*μαργαρίτην*», διὰ τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ὁποίου ὀφείλομεν τὰ πάντα

νὰ θυσιάζωμεν. Ἐκ τῶν Ἁγίων Γραφῶν μανθάνομεν ἀκόμη ὅτι οἱ ὑπερήφανοι, οἱ φιλάργυροι, οἱ πόρνοι, οἱ μοιχοὶ, οἱ ἅρπαγες, οἱ ἄδικοι, οἱ μνησίκακοι βασιλείαν Θεοῦ δὲν θὰ κληρονομήσωσιν.

2ον) Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ ἐγένετο εἰς ἡμᾶς γνωστὸν διὰ τῶν Ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, ἐν αἷς εὑρίσκομεν ἀναγεγραμμένα ὅλα ἡμῶν τὰ καθήκοντα, τὰ πρὸς τὸν Θεὸν τὰ πρὸς τὸν πλησίον καὶ τὰ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς.

Αἱ ἐντολαὶ τοῦ Θεοῦ, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ, τὸ θαυμαστὸν τοῦτο ἀριστοτέχνημα τῆς θείας σοφίας καὶ ἀγάπης, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ὁ ἀποσπάσας τὸν κόσμον ἐκ τοῦ σκότους τῆς ἀγνοίας καὶ παρακωλύσας τὸν ἐν τῷ βορβόρῳ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν ὄλεθρον αὐτοῦ, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ὁ μόνος δυνάμενος νὰ φωτίσῃ τὰς κοινωνίας καὶ χειραγωγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ καθήκοντος, εἰς τὴν δικαιοσύνην καὶ φιλανθρωπίαν, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ ὁ μόνος δυνάμενος τὸν ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ γεννηθέντα ἄνθρωπον νὰ μεταποιήσῃ καὶ ἀναδείξῃ ἀγαθὸν, ἐνάρετον, ἅγιον, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ, ὁ μόνος πρόξενος τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἀληθινῆς εὐτυχίας, καὶ ὁ μόνος κατὰ τῶν παθῶν φραγμὸς, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ, ὅστις εἶναι ἡ μόνη βάσις καὶ ὁ μόνος ἁγιασμὸς τῶν ἀνθρωπίνων ἐκείνων νόμων, ὅσοι εἶναι δίκαιοι, εὐεργετικοὶ καὶ προοδευτικοὶ, ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ, ὁ μόνος ἄξιος τοῦ ἡμετέρου σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης, ὁ πρόξενος τῆς ἡμετέρας εὐδαιμονίας ἐν τῷδε τῷ βίῳ, καὶ ὁ μόνος ἀσφαλὴς ὁδηγὸς ὁ ὁδηγῶν ἡμᾶς εἰς τὴν ἐν οὐρανοῖς μακαριότητα, ὁ Νόμος οὗτος τοῦ Θεοῦ ὁ σωτήριος ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν παραμελεῖται, περιφρονεῖται καὶ καταπατεῖται ὑπὸ τοῦ πλείστου ἀτυχῶς τῶν ἀνθρώπων !!!

3ον) Τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ γίνεται προσέτι γνωστὸν εἰς ἡμᾶς καὶ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τὴν ἄσπιλον Νύμφην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅστις ἐθεμελίωσε ταύτην καὶ ἐξηγόρασε διὰ τοῦ ἰδίου αὐτοῦ αἵματος καὶ ἐδωρήσατο τοῖς ἀνθρώποις ὡς μητέρα. Ἡ Ἐκκλησία ἔλαβε παρὰ Θεοῦ τὴν ἐντολὴν τοῦ διδάσκειν τοὺς ἀνθρώπους καὶ ποδηγετεῖν αὐτοὺς ἐν τῇ ὁδῷ τοῦ ἁγιασμοῦ καὶ τῆς σωτηρίας, «*μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη*». Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ πιστὴ καὶ ἄγρυπνος φύλαξ τῆς ἀληθείας, τῆς παρακαταθήκης τῆς ἡμετέρας πίστεως καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι περιβεβλημένη μὲ τὴν αὐτὴν δύναμιν, ἣν καὶ ὁ Χριστὸς κέκτηται, «*ὅσα ἂν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἂν*» *λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ*». Ἡ Ἐκκλησία εἶναι περιβεβλημένη ἀκόμη καὶ μὲ τὴν αὐτὴν ἐξουσίαν ἣν καὶ ὁ Χριστὸς εἶχεν· «*Ὁ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ*».

Ἰδοὺ πόθεν δυνάμεθα νὰ διδαχθῶμεν καὶ καταμάθωμεν τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ. Ἀλλὰ καιρὸς εἶναι νὰ μάθωμεν καὶ τὸ ἑξῆς. ***Ποῖα δεινὰ, τίνας συμφορὰς συνεπάγεται ἡ παρακοὴ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ;*** Ὁ οὐρανὸς διατί εἶναι χαλκοῦς, διατί εἶναι σιδηροῦς; διατί εἶναι τόσον ἐξωργισμένος καθ᾿ ἡμῶν; Διατί ἡ γῆ κατακλύζεται ὑπὸ ἐγκλημάτων; Ὁ πατὴρ ἐξεγείρεται κατὰ τοῦ υἱοῦ καὶ ὁ υἱὸς κατὰ τοῦ πατρός. Ἡ φιλανθρωπία, ὁ γλυκὺς οὗτος δεσμὸς ὁ συνδέων τοὺς ἀνθρώπους πρὸς ἀλλήλους διὰ τοῦ συνδέσμου τῆς ἀγάπης ἔχει διαρραγῇ· ἡ ἀρετὴ ἔχει ἀπολέσει τὸ ἑαυτῆς κάλλος καὶ τὴν λάμψιν, ἡ δὲ δικαιοσύνη καταντᾷ νὰ μείνῃ λέξις ἀπλῆ. Τὰ ἄτομα ἔχουσιν ἀπολέσει τὸν χαρακτῆρα, τὸ σθένος, τὸ θάρ-

ρος καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ καθήκοντος. Τὰ ἔθνη, τὰ ὁποῖα ὤφειλον νὰ τείνωσιν ἀμοιβαίως τὴν χεῖρα καὶ ὑποβαστάζωσι καὶ προστατεύωσιν ἄλληλα, τοὐναντίον κακὰ κατ' ἀλλήλων μελετῶσι καὶ βουλεύονται.

Ὁ κόσμος δὲν τρέχει οὕτω πρὸς τὴν καταστροφήν του; Τίς ἡ αἰτία ὅλων τούτων τῶν συμφορῶν; Ἡ ἀπάντησις εἶναι εὔκολος. Ἡ παρακοή, ἡ ἀνυποταξία εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ μόνη ἀφορμὴ ὅλων τῶν δεινῶν ὅσα ἔχουσιν ἐρημώσει καὶ ἐρημοῦσιν ἀκόμη τὴν γῆν. Ἀναπολήσατε εἰς τὴν ἡμετέραν μνήμην τὴν παρακοὴν τοῦ πρώτου ἀνθρώπου εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, καὶ ἀναλογίσθητε πάντα τὰ ἐπακολουθήσαντα δεινὰ καὶ πάσας τὰς συμφοράς.

Ἡ γῆ εἶναι κατηραμένη καὶ μόνον κατόπιν ἱδρώτων καὶ μόχθων παρέχει τὰ πρὸς ζωάρκειαν. Ὁ οὐρανὸς εἶναι κεκλεισμένος διὰ τὴν γῆν. Ὁ θάνατος εἰσῆλθεν ἐν τῷ κόσμῳ. Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀθάνατος, ἀλλὰ διὰ τῆς παρακοῆς του ἐγένετο θνητὸς καὶ οἰκήτωρ τοῦ τάφου. Παραλείπω τὰ πολλὰ τῶν δεινῶν καὶ συμφορῶν εἴδη, τὰ ὁποῖα ὁ ἄνθρωπος ἐπισύρει ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τῶν νέων αὐτοῦ ἀνυποταξιῶν, διὰ τῆς παρακοῆς αὐτοῦ εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, οἷά εἰσιν ἡ διαφθορά, αἱ λοιμώδεις νόσοι καὶ οἱ πόλεμοι μεθ' ὅλης αὐτῶν τῆς φρίκης.

Ὁ ἄνθρωπος ἐπλάσθη ἀθῶος, αἱ κλίσεις αὐτοῦ εἶναι ἁγναὶ καὶ εὐθεῖαι· διὰ τῆς παρακοῆς ὅμως ἀπώλεσε τὴν ἑαυτοῦ ἀθωότητα μεθ' ὅλων αὐτῆς τῶν πλεονεκτημάτων· ἡ διάνοια αὐτοῦ ἐσκοτίσθη, αἱ κλίσεις αὐτοῦ αἱ ἁγναὶ καὶ ἅγιοι καὶ πρὸς τὸν Θεὸν τείνουσαι φέρονται πλέον ἀκάθεκτοι πρὸς τὰ κτίσματα, τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν ἁμαρτίαν, διότι ἡ ἄλογος ὁρμὴ εἰσῆλθεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ὁμοῦ μετὰ τῆς ἀνυποταξίας. Ὅλαι αἱ κακίαι βασιλεύουσιν ἤδη ἐπὶ τῆς γῆς, ὁ δὲ κόσμος δοῦλος καὶ παίγνιον γενόμενος τῆς διαφθορᾶς φαίνεται σπεύδων πρὸς τὸν ἑαυτοῦ ὄλεθρον. Ὁ ἀληθὴς Θεὸς οὐδένα πλέον εἶχε λάτρην. Τότε ὁ Θεὸς ἐξελέξατο ἴδιον ἑαυτοῦ λαὸν καὶ διὰ νὰ στηρίξῃ τοῦτον ἐν τῇ εὐσεβείᾳ καὶ δικαιοσύνῃ δίδει αὐτῷ τὸν ἅγιον αὐτοῦ Νόμον ἐπὶ τοῦ ὄρους Σινά. Ὁ λαὸς ἀποδέχεται τὸν Νόμον τοῦτον μετὰ χαρᾶς καὶ ὁρκίζεται εἰς τὸν Κύριον αἰωνίαν ὑπακοήν.

Ἀκολουθήσωμεν τὸν λαὸν τοῦ Θεοῦ καθ' ὅλους τοὺς αἰῶνας τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ. Ἐφ' ὅσον ὁ λαὸς οὗτος ὑποτάσσεται καὶ ὑπακούει εἰς τὸν Θεόν, ἐφ' ὅσον ὑποτάσσεται εἰς τὸν ἅγιον Αὐτοῦ Νόμον, εἶναι λαὸς εὐτυχὴς καὶ εὐδαίμων, βασιλεύει ἐν εἰρήνῃ καὶ κατατροπώνει τοὺς ἐχθροὺς αὐτοῦ. Ἀλλὰ μόλις ἤρξατο παρακούων εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὸν Νόμον αὐτοῦ ἀμέσως ἐγένετο δυστυχής, διότι ὅλα τὰ κακὰ καὶ τὰ ἀτυχήματα ἐπεσωρεύθησαν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ ἐπὶ τέλους ἤχθη αἰχμάλωτος εἰς Βαβυλῶνα. Οὕτως ὁ Θεὸς ἀείποτε ἐνήργησε καὶ οὕτω πάντοτε θὰ ἐνεργῇ διὰ νὰ δείξῃ εἰς πάντας τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι τότε μόνον δύνανται νὰ ἦναι εὐδαίμονες, ὅταν ὑπακούωσιν εἰς τὸν Νόμον αὐτοῦ, διότι ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ ἁγιασμός, ἡ ἀλήθεια, ἡ δικαιοσύνη καὶ ἡ μόνη ἀληθὴς εὐδαιμονία καὶ μακαριότης.

Μὴ ζητῶμεν ἄλλας ἀφορμὰς τῶν σημερινῶν καὶ μελλουσῶν συμφορῶν ἡμῶν. Ἡ μόνη ἀφορμὴ εἶναι ἡ παρακοὴ εἰς τὸν Νόμον τοῦ Θεοῦ, καὶ κατ' ἀκολουθίαν εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, διότι ὁ Νόμος τοῦ Θεοῦ εἶναι ἡ ἔκφρασις, ἡ ἐκδήλωσις τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ.

Ἰδού, Χριστιανοί μου ἀγαπητοί, ἀλήθειαι τὰς ὁποίας ὀφείλομεν νὰ μελετῶμεν ἡμέρας καὶ νυκτὸς καὶ μετὰ πολλῆς τῆς προσοχῆς. Τὰ δεινὰ ἅπερ μαστίζουσιν ἡμᾶς σήμερον καὶ τὰ ὁποῖα καθ' ἑκάστην, ἀντὶ νὰ περιορίζωνται, πληθύνονται, τὰ δεινὰ ταῦτα καὶ τὰς συμφορὰς ἡμεῖς οἱ ἴδιοι προκαλοῦμεν καὶ ἐπισωρεύομεν ἐπὶ τὰς ἡμετέρας κεφαλὰς διὰ τῆς ἀπομακρύνσεως ἡμῶν ἀπὸ τοῦ θείου Νόμου, ἀπὸ τοῦ θελήματος τοῦ Θεοῦ. Ἂς παύσωμεν λοιπὸν ἁμαρτάνοντες, ἂς ἐπιατρέψωμεν πρὸς τὸν Θεόν, ἂς ὑποταχθῶμεν τῷ θελήματι τοῦ Θεοῦ, ἵνα γένηται ἡμῖν ὁ Θεὸς ἵλεως καὶ λυτρώσηται ἡμᾶς ἀπὸ τῶν κυκλωσάντων ἡμᾶς δεινῶν καὶ συμφορῶν τῆς παρούσης ζωῆς, ἀξιώσῃ δὲ καὶ τῆς ἐν οὐρανοῖς μακαριότητος. *«Πάτερ ἡμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, γενηθήτω τὸ θέλημά Σου». Ἀμήν.*

# ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑΙ ΟΜΙΛΙΑΙ

## ΟΜΙΛΙΑ ΞΓ΄.

## Η ΘΕΙΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ Η ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΕΙΡΗΝΗ

*«**Εἰρήνη πᾶσι**».*

Ἀγαπητοὶ ἀδελφοί.—Ὅταν ὁ Λειτουργὸς τελῇ τὴν Ἁγίαν Εὐχαριστίαν εὔχεται εἰς τὸ ἐκκλησίασμα συχνὰ πυκνὰ τὴν εἰρήνην. «Εἰρήνη, » λέγει, πᾶσιν». «Ἐν εἰρήνῃ προέλθωμεν». Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς ἄλλας ἱερὰς Ἀκολουθίας τοῦ Ὄρθου καὶ τοῦ Ἑσπερινοῦ καὶ τῶν λοιπῶν Μυστηρίων δὲν λείπει ὁ ἱεροτελεστὴς ἀπὸ τοῦ νὰ ἀπευθύνῃ πρὸς τοὺς πιστοὺς τὴν εἰρήνην, ὡς ἓν ἀπὸ τὰ μᾶλλον ἐπιθυμητὰ καὶ ὠφέλιμα διὰ τὸν ἄνθρωπον θεῖα δῶρα. Ποία λοιπὸν εἶναι ἡ σημασία καὶ ἡ χρησιμότης καὶ τὸ μέσον τῆς ἀποκτήσεως τῆς εἰρήνης ταύτης; Ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο εἶναι τόσον πρακτικόν, εἶναι δὲ καὶ σχετικὸν πολὺ μὲ τὴν ἐκτέλεσιν τῆς Θείας Λειτουργίας, τὸ κρίνω σκόπιμον νὰ σᾶς ἀπασχολήσω μὲ αὐτὸ εἰς τὴν παροῦσαν ὁμιλίαν.

«Εἰρήνη πᾶσιν»! Ἡ Ἐκκλησία ὡς παρακαταθηκοφύλαξ τῆς εἰρήνης, τὴν ὁποίαν ἐκόμισεν εἰς τὸν κόσμον ὁ θεῖος αὐτῆς ἱδρυτὴς ὡς ὁ Ἄρχων τῆς εἰρήνης, εὔχεται αὐτὴν θερμότατα εἰς πάντας, καὶ εἰς τὰ ἄτομα δηλαδή, καὶ εἰς τὰς οἰκογενείας, καὶ εἰς τοὺς λαούς, καὶ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους. Διότι καὶ εἰς ὅλους ἀνεξαιρέτως εἶναι ἀναγκαία καὶ ἀπαραίτητος ἡ εἰρήνη, ὡς τὸ μέσον τῆς ἐπιτυχίας τοῦ προορισμοῦ μας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ καὶ ὡς ἡ ἐγγύησις πρὸς ἀπόκτησιν τῆς μακαριότητος ἐν τῇ ἄλλῃ ζωῇ.

Εἶναι πρῶτον ἡ εἰρήνη πολύτιμος εὐχή, ἥτις ἀνταποκρίνεται θαυμασίως πρὸς τὸν μεγαλύτερον καὶ ἱερώτερον πόθον, τὸν ὁποῖον ἐκτρέφει καὶ

περιθάλπει κάθε ἀνθρωπίνη καρδία. Ἕκαστος ἄνθρωπος ἐπιποθεῖ, καὶ πρέπει νὰ ἐπιθυμῇ μεγάλως τὴν γλυκεῖαν καὶ εὐφρόσυνον εἰρήνην μὲ τὴν συνείδησίν του, μὲ τὸν Θεόν του, καὶ μὲ τὸν πλησίον του. Ἄλλως ἄνευ τῆς εἰρήνης ταύτης τῆς τριπλῆς ὁ ἄνθρωπος ὡς ἄτομον δὲν εἶναι διόλου εὐτυχής, ἔστω καὶ ἂν ἔχῃ εἰς τὴν διάθεσιν αὐτοῦ ὅλα τὰ λοιπὰ τοῦ κόσμου ἀγαθά. Διὰ τοῦτο πρέπει ὁ πιστὸς νὰ δέχεται μετὰ πολλῆς εὐγνωμοσύνης τῆς εἰρήνης τὴν εὐχήν, τὴν ὁποίαν ἀπευθύνει πρὸς αὐτὸν ἡ Ἐκκλησία μὲ ἀφειδείαν περισσήν, «εἰρήνη πᾶσι» συχνάκις εὐχομένη.

Εἶναι δεύτερον ἡ εἰρήνη πολύτιμος εὐχή, τῆς ὁποίας ἀνάγκην μεγίστην ἔχει ἡ οἰκογένεια, ἥτις δὲν δύναται ποσῶς χωρὶς αὐτὴν νὰ ζήσῃ ἐν χαρᾷ καὶ εὐτυχίᾳ, ἔστω καὶ ἂν στεγάζεται ἐντὸς πλουσίου καὶ πολυτελοῦς μεγάρου. Ὅταν λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία εὔχεται διὰ τοῦ Λειτουργοῦ της «εἰρήνη πᾶσι», συμπεριλαμβάνει ἀσφαλῶς εἰς τὴν εὐχήν της ἐκτὸς τῶν ἀτόμων καὶ τοὺς συναποτελοῦντας τὰς χριστιανικὰς οἰκογενείας. Εὔχομαι διακαῶς εἰς τοὺς συζύγους, οἵτινες ὤμοσαν ὁ εἷς πρὸς τὸν ἄλλον, ἐπὶ παρουσίᾳ μου, αἰωνίαν τὴν ἀγάπην καὶ ὁμόνοιαν, νὰ εἰρηνεύετε πάντοτε ἀναμεταξύ σας, ἐὰν θέλετε, ὅπως βέβαια καὶ ἐπιθυμεῖτε μεγάλως, νὰ ἐκπληρώσετε μὲ τῆς ἐπιτυχίας τὴν ἐλπίδα τὸν ἱερώτατον σκοπὸν τῆς συζυγικῆς σας συμβιώσεως, ὅστις ποῖος εἶναι; Κἀνεὶς ἄλλος παρὰ ἡ ἀλληλοβοήθειά σας, ἡ εὐτεκνία σας καὶ ἡ ἀμοιβαία ἠθικοποίησίς σας. Τοιαῦτά τινα μυστικῶς συνδιαλέγεται πρὸς τοὺς συζύγους καὶ γονεῖς ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ἀποδίδουσα καὶ πρὸς αὐτοὺς τὸ μερίδιόν των τῆς εὐχῆς. «Εἰρήνη πᾶσι» τοῖς συζύγοις καὶ γονεῦσι πρὸς ἀλλήλους καὶ πρὸς τὸν Χριστόν, ἐν ὀνόματι τοῦ ὁποίου συνεταυτίσασε τὸν βίον σας, καὶ πρὸς τὰ ἴδιά σας τέκνα, τὰ ὁποῖα σᾶς ἀπέστειλεν ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ νὰ τὰ προετοιμάσετε μὲ τὴν καλὴν ἀνατροφήν των νὰ γίνουν ἐν καιρῷ καλοὶ Χριστιανοὶ καὶ καλοὶ πολῖται. Πόσον λοιπὸν πολύτιμος εἶναι καὶ ἐδῶ ἡ ἐκκλησιαστικὴ εὐχὴ τῆς εἰρήνης!

Ἀλλὰ μήπως, ἀγαπητοί, δὲν εἶναι πολυπόθητος, ἢ τοὐλάχιστον δὲν πρέπει νὰ εἶναι ποθεινοτάτη ἡ εἰρήνη μεταξὺ τῶν λαῶν, ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἐξ ἴσου ἀνάγκη μεγίστη νὰ εὔχεται θερμῶς ἡ Ἐκκλησία νὰ εἰρηνεύουν πρὸς ἀλλήλους καὶ αὐτοί, σεβόμενοι τὰ δίκαιά των ἀμοιβαίως; Μόνον ἐν καιρῷ εἰρήνης εἶναι δυνατὸν νὰ εὐδοκιμήσῃ ἡ γεωργία, ἡ πρώτη αὕτη τροφὸς τῶν λαῶν, νὰ ἀκμάσουν αἱ τέχναι καὶ αἱ ἐπιστῆμαι, αἱ τόσον ἐπωφελεῖς εἰς τὸν ἀνθρώπινον βίον, ἡ βιομηχανία καὶ πᾶσα ἄλλη ἐργασία προοδευτική. «Εἰρήνη πᾶσιν» εὔχεται λοιπὸν ἡ Ἐκκλησία καὶ πρὸς τοὺς λαούς. Ἐνθυμούμεθα δὲ ἡμεῖς ἀκόμη μὲ πόσον πόθον καὶ μὲ πόσην ἀγωνίαν περιεμέναμεν τὴν ὁριστικὴν εἰρήνην μετὰ τὴν παῦσιν τῶν δύο τελευταίων μας πολέμων. Τὴν ὑπεδέχθημεν μὲ τὴν χαρὰν ἐκείνην καὶ τὴν ἀνακούφισιν, μὲ τὴν ὁποίαν ὁ Νῶε εἰς τὴν Κιβωτὸν ἐδέχθη τὴν περιστερὰν μὲ τὸν κλάδον τῆς ἐλαίας εἰς τὸ ράμφος, ὅστις κλάδος ἦτο τὸ σημεῖον τῆς εἰρήνης τοῦ Θεοῦ μὲ τοὺς ἀνθρώπους. Εἰς τὸ χαρμόσυνον ἄγγελμα τῆς ὑπογραφῆς τῆς ποθητῆς εἰρήνης ἐψάλαμεν ὡς ἄλλοι Ἄγγελοι ἐν οὐρανῷ τὸ «Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη». Εἶναι δὲ ἀφ' ἑτέρου γνωστὸν εἰς ὅλους μας μετὰ πόσων κόπων καὶ ἀνταλλαγῶν χιλίων δύο συνεννοήσεων καὶ τεχνασμάτων προσπαθοῦν οἱ κυβερνῆται

τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν νὰ περισώσουν τὴν ἀπειλουμένην μεταξὺ αὐτῶν εἰρήνην, ἰλιγγυῶντες ἀπέναντι τῶν ἀνυπολογίστων καταστροφῶν, τὰς ὁποίας θὰ συναπέφερεν ἡ διάρρηξις αὐτῆς καὶ ἡ ἔναρξις ἑνὸς πολέμου γενικοῦ. «Εἰρήνη πᾶσι» κηρύττει λοιπὸν πάλιν ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, καὶ μετ' αὐτῆς βεβαίως ὀφείλομεν καὶ ἡμεῖς νὰ εὐχώμεθα ὁλοψύχως, ὅπως βασιλεύσῃ ἡ εἰρήνη μεταξὺ ὅλων τῶν λαῶν τῆς γῆς, στήνουσα τὸν θρόνον της τὸν πάγκαλον ἐπὶ τοῦ θεμελίου τῆς δικαιοσύνης, ἤ, ὅπως ψάλλει ὁ Δαβίδ, ἐναγκαλιζομένη τὴν δικαιοσύνην.· «Δικαιοσύνη, λέγει, » καὶ εἰρήνη κατεφίλησαν ἀλλήλας».

Διότι πρέπει νὰ σημειωθῇ καλῶς, ὅτι οὔτω πως τὴν ἐννοεῖ ἡ Ἐκκλησία τὴν εἰρήνην, ὡς εἰρήνην δηλαδὴ τὴν ὁποίαν δὲν συνάπτει ὁ Χριστιανός, κατὰ τὸ παράδειγμα τῆς Εὔας μὲ τὸν διάβολον εἰς ὄφιν μεταμορφωμένον, εἴτε, κατὰ τὸ ὑπόδειγμα τῶν δύο πρωτοπλάστων, ὅπως δηλονότι ἐκ συμφώνου παραβοῦν τὴν θείαν ἐντολήν, εἴτε μὲ τὸν τρόπον τοῦ Ἰούδα καὶ τῶν Φαρισαίων, οἵτινες τί ἔκαμαν; Ἐπρόδωκεν ὁ μὲν τὸν Ἰησοῦν καὶ τὸν ἐσταύρωσαν οἱ δέ, οὔτε τέλος ἐννοεῖ ἡ Ἐκκλησία τὴν εἰρήνην ὡς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν προσπαθοῦν μὲ πάντα τρόπον Χριστιανοὶ αὐτοὶ ὀνομαζόμενοι μὲ ἀλλοθρήσκους νὰ συνάψουν πρὸς ἐξόντωσιν, εἰ δυνατὸν αὐτοῖς, ἀντιζήλων των Χριστιανικῶν λαῶν. Ὄχι! Ἡ εἰρήνη ἐπὶ τοιούτων βάσεων στηριζομένη εἶναι ἀσεβής, ἀντίθετος καὶ ἀνήθικος. Ἡ τοιαύτη εἰρήνη εἶναι χειροτέρα τοῦ πολέμου. Περὶ τῆς εἰρήνης ταύτης ὡμίλει ὁ Κύριος ἡμῶν, ὅταν ἔλεγεν ὅτι δὲν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον διὰ νὰ φέρῃ τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τὴν μάχαιραν, ἤτοι τὸν πόλεμον. Μετὰ τὸν πόλεμον, τὸν ὁποῖον προεκάλεσεν ὁ Χριστιανισμὸς κατὰ τῆς εἰδωλολατρείας, τῆς ἀνηθικότητος καὶ τῆς ἀδικίας, ἔμελλε νὰ ἐπακολουθήσῃ ἡ εἰρήνη ἡ χριστιανική, ἡ στηριζομένη ἐπὶ τοῦ θείου νόμου. «Εἰρήνην, » λέγει, ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος » δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι».

Αὕτη λοιπὸν εἶναι ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν εὔχεται εἰς τοὺς πιστοὺς ἡ Ἐκκλησία, ἡ εἰρήνη τὴν ὁποίαν παρέδωκεν εἰς αὐτὴν διὰ τῶν Ἀποστόλων ὁ Κύριος ἡμῶν, ὁ ἄρχων οὗτος τῆς εἰρήνης, ἡ εἰρήνη ἡ μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἡ μετὰ τοῦ πλησίον, καὶ ἡ πρὸς ἡμᾶς αὐτούς, ἡ εἰρήνη τῆς ὁποίας τὰ ἄρθρα συνετάχθησαν ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ.

Ἠρώτησέ τις εὐλαβῆ τινα Χριστιανὸν ποῦ εὕρισκε τὴν ψυχικὴν γαλήνην, τὴν ὁποίαν ἀπελάμβανε διαρκῶς. Ποῦ τὴν εὑρίσκω, λέγεις; Ἐν τῇ ὑπομονῇ μου εἰς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον μοῦ γνωρίζει τὸ ἱερὸν Εὐαγγέλιον. Δὲν εἶπεν ὁ Χριστὸς πρὸς τοὺς μαθητάς του, «μὴ ταρασσέ» σθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε;» Καὶ ἐγὼ λοιπὸν πιστεύω εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν Χριστὸν καὶ δὲν ταράσσομαι εἰς ὅ,τι καὶ ἂν μοῦ συμβῇ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ὅστις εἰς ἄλλους παρουσιάζεται ὡς πλήρης πικριῶν. Ἐὰν μοῦ παρουσιασθοῦν ἀφορμαὶ θλίψεων, τὰς ἐκλαμβάνω ὡς δοκιμασίαν τῆς πίστεώς μου, καὶ ἀντὶ νὰ γογγύσω, εὐχαριστῶ τὸν Θεόν. Ἐὰν ἀσθενήσω, μὲ παρηγορεῖ ἡ ἄποψις, ὅτι ὑποφέρω χάριν τοῦ Θεοῦ. Ἐὰν μοῦ συμβῇ ζημία, τὸν εὐχαριστῶ καὶ τότε, διότι συλλογίζομαι ὅτι ἂν δὲν ἔχω πλέον νὰ τὸν τιμήσω μὲ τὰ ὑλικά μου ἀγαθά, δύναμαι νὰ τὸν δοξάσω καὶ μὲ τὴν πτωχείαν μου τὴν ἐντι-

μον. Ὅταν ἀποτυγχάνω εἰς ὅ,τι ἐπιχειρῶ, τὸν λατρεύω καὶ πάλιν, ἐπειδὴ γνωρίζω ὅτι ἡ πρόνοια τοῦ Θεοῦ εἶναι δι᾽ ἐμὲ ὠφελιμωτέρα πάσης ἄλλης εὐνοϊκῆς ἐκβάσεως τῶν ἐπιχειρήσεών μου. Καὶ ἵνα εἴπω μὲ ὀλίγας λέξεις· Ὅ,τι θέλει ὁ Θεός, τοῦτο μόνον θέλω καὶ ἐγώ, καὶ ὅ,τι ἐκεῖνος ἀποστέργει, τὸ ἀπορρίπτω καὶ ἐγώ· Οὕτω λοιπὸν συμμορφώνω τὸ ἰδικόν μου θέλημα μὲ τοῦ Θεοῦ τὸν νόμον, ὅστις εἶναι τὸ θέλημα ἐκείνου, καὶ ἀπολαμβάνω τότε τὴν εἰρήνην μου τὴν ψυχικήν. Διότι εἶπεν ἄλλοτε καὶ ὁ Δαυῒδ τὸ ἐφεξῆς, τὸ ὁποῖον ἐδοκίμασεν ἐξ ἰδίας πείρας· «εἰρήνη πολλὴ τοῖς ἀγαπῶσι τὸν νόμον σου».

Οὕτω πως λοιπὸν δέον νὰ ἐννοηθῇ ὡς πρὸς τὰ ἄτομα ἡ εἰρήνη, τὴν ὁποίαν ὁ Χριστὸς ἔδωκεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ τὴν ὁποίαν εὔχεται ἡ Ἐκκλησία εἰς ἡμᾶς· εἰρήνη μὲ τὸν Θεὸν ἡμῶν, εἰρήνη μὲ τὴν συνείδησίν μας, εἰρήνη μὲ τὴν καρδίαν μας, εἰρήνη καὶ τῆς σαρκὸς ἡμῶν μὲ τὸ πνεῦμά μας εἰρήνη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ θείου θελήματος ἢ τοῦ θείου νόμου.

Καὶ τώρα πῶς δυνάμεθα νὰ εἰρηνεύσωμεν καὶ πρὸς ἀλλήλους οἱ Χριστιανοὶ εἰς τὴν οἰκογένειαν καὶ εἰς τὴν κοινωνίαν, ὅπου τόσαι καὶ τόσαι δυστυχῶς ἀφορμαὶ συγκρούσεως παρουσιάζονται; Ἀληθῶς ὁ ἐγωϊσμός, ἡ ὑπερηφάνεια, αἱ ἄτακτοι ὁρμαί, αἱ μικροφιλοτιμίαι, ἡ φιλοδοξία καὶ ἡ φιλαρχία, τὸ ὑλικὸν συμφέρον, ὁ ἀνταγωνισμὸς ἐν τῇ ἐργασίᾳ, ἡ πλεονεξία, ὅλα ταῦτα καὶ ἓν ἕκαστον ἐξ αὐτῶν εἶναι καὶ τόσοι πειρασμοὶ κατὰ τῆς εἰρηνικῆς συμβιώσεως τῶν Χριστιανῶν. Καὶ ὀφείλουν οὗτοι νὰ εὔχωνται καθημερινῶς εἰς τὸν Θεὸν νὰ μὴ *εἰσενέγκῃ*, νὰ μὴ ἀφήσῃ αὐτοὺς νὰ περιπέσουν εἰς τοὺς πειρασμοὺς τούτους. Πρὸς προφύλαξιν δὲ τῶν πιστῶν ἀπὸ τοὺς ἐπιβούλους τούτους πειρασμοὺς εὔχεται καὶ ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας ὑπὲρ τῆς εἰρήνης αὐτῶν ὄχι μόνον ὡς ἀτόμων, ἀλλὰ καὶ ὡς οἰκογενειαρχῶν, καὶ ὡς συζύγων καὶ γονέων, καὶ ὡς πολιτῶν καὶ πατριωτῶν. «Εἰρήνη, λέγει, πᾶσιν». Ἠξεύρετε, ἀγαπητοί, μὲ τί ἰσοδυναμεῖ ἡ εὐχὴ αὕτη; Μὲ ὁλόκληρον ἠθικὴν διδασκαλίαν, τῆς ὁποίας ἡ ἐφαρμογὴ θὰ ἦτο ἡ μεγαλυτέρα εὐτυχία τῆς οἰκογενείας, τῆς κοινωνίας τοῦ Κράτους καὶ τῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ ἰδοὺ διατί. Οἱ σύζυγοι ἐπὶ παραδείγματι διὰ νὰ εἰρηνεύουν ἀναμεταξύ των, ὅπως χρεωστοῦν διὰ νὰ παρέχουν καὶ εἰς τὰ προσφιλῆ των τέκνα τὸ καλὸν παράδειγμα τῆς ὁμονοίας καὶ τῆς ἁρμονικῆς συμβιώσεως, ὀφείλουν νὰ ἀνέχεται ὁ εἷς τὸν ἄλλον, νὰ ἔχουν ἀφοσίωσιν ἀμοιβαίαν, νὰ συμπράττουν ἄνευ γογγυσμοῦ εἰς τὰς ἐργασίας καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ οἴκου ἕκαστος εἰς τὸν ἰδιαίτερόν του κύκλον. Ὥστε τὸ «εἰρήνη πᾶσιν», ἀποτεινόμενον εἰς τοὺς συζύγους καὶ γονεῖς, εἶναι ἴσον μὲ τό: ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, ἔχετε ἀμοιβαίαν ἀνοχὴν καὶ ὑπομονήν, ἔστε φιλόπονοι καὶ οἰκονόμοι, ἀνατρέφετε τὰ τέκνα σας «ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ Κυρίου», μὴ ὀργίζεσθε καὶ μὴ ὑβρίζετε ὁ εἷς τὸν ἄλλον.

Ἐπίσης οἱ συγχωρῖται, οἱ συμπολῖται καὶ συμπατριῶται διὰ νὰ εἰρηνεύουν ἀναμεταξύ των καὶ αὐτοὶ καὶ νὰ συζοῦν μὲ σύμπνοιαν καὶ ὁμόνοιαν καὶ ἀμοιβαίαν εὐχαρίστησιν καὶ νὰ ἐργάζεται ἕκαστος εἰς τὸ ἔργον του χωρὶς ἐνόχλησιν καὶ ἐμπόδια ἐκ τοῦ ἄλλου καὶ νὰ εὐημεροῦν ὑλικῶς καὶ ἠθικῶς, τί ὀφείλουν ἐπίσης νὰ πράττουν πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον;

Νὰ φυλάττουν τοὺς νόμους τῆς Πατρίδος. Μάλιστα· ἀλλ' ἀκόμη νὰ σέβωνται καὶ νὰ ἐκτελοῦν τὸν θεῖον νόμον, ὅστις εἶναι τελειότερος καὶ ἀπαγορεύει μὲν περισσότερα κακά, τὰ ὁποῖα δὲν πρέπει νὰ πράττῃ ὁ Χριστιανὸς, ὁρίζει δὲ νὰ ἐκτελῇ οὗτος καὶ περισσότερα καλά. Ἠξεύρομεν δὲ δὲ ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν ὅλον τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ καὶ τοὺς προφήτας πρὸς εὐκολίαν τῶν Χριστιανῶν εἰς τὴν ἐκμάθησιν καὶ τὴν ἐφαρμογὴν αὐτοῦ, τὸν περιώρισεν εἰς δύο καὶ μόνον ἐντολάς· ἀγάπα, λέγει, ὦ Χριστιανέ, τὸν Θεόν σου, ἀγάπα καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτὸν, καὶ τότε ἀσφαλῶς θὰ ἐκτελῇς ὅλα σου τὰ θρησκευτικὰ καὶ τὰ ἠθικὰ καὶ τὰ κοινωνικὰ καθήκοντα, καὶ τότε πάλιν θὰ εἰρηνεύῃς καὶ μὲ τὸν ἑαυτόν σου, καὶ μὲ τὸν οὐράνιον Πατέρα σου· Τὸ «εἰρήνη πᾶσι» λοιπὸν καὶ ἐδῶ ἰσοδυναμεῖ μὲ ἕνα κήρυγμα, τὸ ὁποῖον περιλαμβάνει ὅλας τὰς ἐντολὰς τοῦ θείου νόμου.

Πόσον λοιπὸν πολυσήμαντος εἶναι ἡ εὐχὴ αὕτη τῆς Ἐκκλησίας, τὴν ὁποίαν τόσον συχνὰ ἀπευθύνει πρὸς ὅλους τοὺς πιστοὺς λέγουσα «εἰρήνη » πᾶσι» ! Πόσον ὠφέλιμος εἶναι ἡ εἰρήνη αὕτη ἠθικῶς καὶ κοινωνικῶς, ὅταν βασίζεται ὄχι βέβαια ἐπὶ τῆς ὑποχωρήσεως τῆς σαρκὸς ἀπέναντι τοῦ λογικοῦ, ὄχι βέβαια ἐπὶ τῶν ἐνόχων συμφωνιῶν τῶν ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐπὶ τῆς ἀγάπης, ἐπὶ τῆς ἀνεκτικότητος, ἐπὶ τῆς ἁγνότητος τῶν αἰσθημάτων, ἐπὶ τῆς δικαιοσύνης, ἐπὶ τοῦ σεβασμοῦ τῶν δικαιωμάτων τῶν ἄλλων, ἐπὶ τῆς πίστεως πρὸς τὸν Θεὸν καὶ ἐπὶ τοῦ εὐαγγελικοῦ νόμου!

«Εἰρήνη πᾶσιν»· εἶναι ὁ γλυκύτατος χαιρετισμὸς, μὲ τὸν ὁποῖον οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ἀνήγγειλαν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὴν γέννησιν τοῦ Σωτῆρος. «Εἰρήνη πᾶσιν», ἦτο ὁ χαιρετισμὸς μὲ τὸν ὁποῖον ὁ Ἰησοῦς ἀνήγγειλεν εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ τὴν ἀνάστασίν του ἐκ τῶν νεκρῶν. Ἡ εἰρήνη ἦτο τὸ περιεχόμενον τοῦ κηρύγματος τοῦ Χριστοῦ, ὅθεν καὶ ἄρχων τῆς εἰρήνης ὠνομάσθη παρὰ τῶν προφητῶν, διότι οὗτος πράγματι συνεφιλίωσε τὸν οὐρανὸν μὲ τὴν γῆν, τὸν Θεὸν μὲ τοὺς ἀνθρώπους· Διὰ τοῦτο καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Κυρίου ὠνόμασαν οἱ Ἀπόστολοι Εὐαγγέλιον τῆς εἰρήνης· Διὰ τοῦτο καὶ αὐτοὶ οἱ ἱεροὶ Ἀπόστολοι, διδαχθέντες ὑπὸ τοῦ διδασκάλου αὐτῶν, ὅταν ἔγραφαν πρὸς τοὺς Χριστιανοὺς, τὴν εἰρήνην ἐν πρώτοις ηὔχοντο πρὸς αὐτοὺς μὲ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν χάριν τοῦ Θεοῦ. Διὰ τοῦτο τέλος καὶ ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ, παραλαβοῦσα ἐξ αὐτοῦ διὰ τῶν Ἀποστόλων τὴν θείαν ταύτην εὐχὴν, τὴν ἀπευθύνει συχνάκις πρὸς τὸ ἐκκλησίασμά της, καὶ εὔχεται ἅπαξ καὶ πολλάκις πρὸς ὅλους τὴν εἰρήνην· «εἰρήνη πᾶσιν!» «Ἐν ταῖς ἐκκλησίαις, λέγει ὁ Χρυσόστομος, εἰρήνην, ἐν ταῖς εὐχαῖς, ἐν ταῖς λιταῖς, ἐν ταῖς προσρήσεσι, » καὶ ἅπαξ, καὶ δὶς, καὶ τρὶς καὶ πολλάκις αὐτὴν δίδωσιν ὁ τῆς Ἐκκλη- » σίας προεστὼς, «εἰρήνη ἡμῖν» ἐπιλέγων». Διότι οὐδὲν πρᾶγμα ἴσον τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συμφωνίας, τὴν ὁποίαν καὶ ἐπεύχομαι καὶ ἐγὼ πᾶσιν ὑμῖν, λέγων μετὰ τοῦ Ἀποστόλου, «αὐτὸς ὁ Κύριος τῆς εἰρήνης » δῴη ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Εἰρήνη ὑμῖν τοῖς » ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπη μετὰ πίστεως ἀπὸ Θεοῦ Πατρὸς καὶ Κυρίου Ἰησοῦ » Χριστοῦ». Ἀμήν!